

EESTI KEEL GRUUSIAS ენსონური ენა საქართველოში

EUROOPA REGIONAAL- VÕI
VÄHEMUSKEELTE HARTA

რეგიონული ან უმცირესობათა
ენების ევროპული ქარტია

► coe.int/minlang

KEELEJUHIS

ენის გზამკვლევი

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Euroopa või vähemuskeelte harta kujutab endast Euroopa Nõukogu konventsiooni, mis edendab nende vähemuskeelte kaitset, mida traditsiooniliselt räägitakse sellel maal. Keelte harta sisaldab edendamise erinevaid abinõusid, mis on loodud selleks, et kindlustada ja soodustada nende keelte kasutamist avalikus elus, eriti koolides, kultuuriüritustel, meedias, ettevõtetes ja haldusorganites.

1999. a., kui Gruusia sai Euroopa Nõukogu liikmeks, võttis ta endale kohustuseks Euroopa regionaal- või vähemuskeelte harta ratifitseerimise. Niipea kui Gruusia valitsus harta ratifitseeris ja keelte harta Gruusias kehtima hakkas, toetab see dokument eesti keele kaitset, kuna see keel on üks neist vähemuskeeltest, mida traditsiooniliselt Gruusias räägitakse. Käesolev keelejuhend sisaldab Euroopa keelte hartas kindlaksmääratud edendamisinõusid, mida Gruusia valitsus eesti keele suhtes kavatseb läbi viima hakata.

რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტია წარმოადგენს ევროპის საბჭოს კონვენციას, რომელიც ხელს უწყობს იმ უმცირესობათა ენების დაცვას, რომლებზეც ტრადიციულად საუბრობენ ქვეყანაში. ენათა ქარტია ითვალისწინებს ხელშეწყობის სხვადასხვა ღონისძიებებს, რომლებიც შექმნილია იმის უზრუნველსაყოფად და წასახალისებლად, რომ მოხდეს ამ ენების საჯაროდ, განსაკუთრებით სკოლებში, კულტურულ ღონისძიებებში, მედიაში, კომპანიებსა და ადმინისტრაციულ ორგანოებში გამოყენება.

1999 წელს ევროპის საბჭოში გაწევრიანების დროს, საქართველომ იკისრა რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიის რატიფიცირება. როგორც კი საქართველოს ხელისუფლება მოახდენს ქარტიის რატიფიცირებას და დოკუმენტი შევა ძალაში, იგი ხელს შეუწყობს ესტონური ენის დაცვასაც, რადგან იგი წარმოადგენს უმცირესობათა იმ ერთ-ერთ ენას, რომელზეც ტრადიციულად საუბრობენ საქართველოში. მოცემული ენის გზამკვლევი მოიცავს ენების ევროპული ქარტიით გათვალისწინებულ ხელშეწყობის იმ ღონისძიებებს, რის გამოყენებასაც საქართველო აპირებს ესტონურის მიმართ.

Toetage neid meetmeid: kui te kasutate regulaarselt eesti keelt erinevates valdkondades, aitate te oluliselt kaasa eesti keele kui ühe Gruusias räägitava keele alalhoidmisele ja arendamisele.

EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

— Gruusia ehitab oma poliitika, seadusandluse ja praktilise tegevuse üles eesti keele suhtes sellel territooriumil, kus seda keelt kasutatakse ja selle keele konkreetsele olukorrale vastavalt järgnevatest eesmärkidest ja põhimõtetest lähtudes:

- ▶ eesti keele tunnustamine kultuurilise rikkuse väljendusena
- ▶ eesti keele geograafilise leviala austamine, et tagada, et olemasolevad või uued haldusjaotused ei kujutaks endast takistust eesti keele arengule
- ▶ eesti keele arenguks vajalike meetmete kindlustamine, et kaitsta seda keelt

მხარი დაუჭირეთ ამ ღონისძიებებს: თუ თქვენც რეგულარულად იყენებთ ესტონურ ენას სხვადასხვა სფეროში, თქვენ მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანთ ესტონურის, როგორც საქართველოს ენის, შენარჩუნებისა და განვითარების საქმეში.

მიზნები და პრინციპები

- საქართველო საკუთარ პოლიტიკას, კანონმდებლობასა და პრაქტიკულ საქმიანობას ესტონური ენის მიმართ იმ ტერიტორიის ფარგლებში, სადაც ეს ენა გამოიყენება და ამ ენის კონკრეტული სიტუაციის შესაბამისად, ააგებს შემდეგ მიზნებსა და პრინციპებზე დაყრდნობით:
- ▶ ესტონური ენის აღიარება კულტურული სიმდიდრის გამოხატულებად
- ▶ ესტონური ენის გეოგრაფიული არეალის პატივისცემა იმის უზრუნველსაყოფად, რომ არსებული ან ახალი ადმინისტრაციული დაყოფა დაბრკოლებას არ წარმოადგენდეს ესტონური ენის განვითარებისათვის
- ▶ საჭიროების შემთხვევაში, ესტონური ენის განვითარებისათვის გადამჭრელი მოქმედების აუცილებლობის უზრუნველყოფა, მისი დაცვის მიზნით

- ▶ eesti keele rääkimise hõlbustamine ja/või soodustamine nii kõnes kui kirjas, avalikus kui ka eraelus
- ▶ hartas kindlaks määratud sfäärides eesti keeles rääkivate gruppide omavaheliste kontaktide alalhoidmine ja arendamine, samuti kultuurisidemete loomine riigis elavate teiste keelerühmadega, kes räägivad erinevates keeltes
- ▶ haridussüsteemi kõigil asjakohastel astmetel eesti keele õpetamiseks ja õppimiseks sobivate vormide ja vahendite tagamine
- ▶ eesti keelt mitterääkivatele inimestele keele õpetamise tingimuste loomine, kui nad elavad sellel territooriumil, kus seda keelt kasutatakse ja kui neil on selle keele õppimise soov
- ▶ ülikoolides või vastavates asutustes eesti keele õppimise ja uurimise edendamine
- ▶ hartas kindlaks määratud valdkondades riikidevahelise vahetuse vastavate vormide edendamine eesti keele jaoks.
- ▶ ბეპირი და წერილობითი ფორმით, საჯაროდ და პირად ცხოვრებაში ესტონური ენის გამოყენების ხელშეწყობა და/ან წახალისება
- ▶ ქართიით გათვალისწინებულ სფეროებში ესტონურ ენაზე მოლაპარაკე ჯგუფებს შორის კონტაქტების შენარჩუნება და განვითარება, აგრეთვე კულტურული ურთიერთობების დამყარება სახელმწიფოში მცხოვრებ სხვა ჯგუფებთან, რომლებიც განსხვავებულ ენებზე საუბრობენ
- ▶ განათლების სისტემის ყველა შესაბამის საფეხურზე ესტონური ენის სწავლებისა და შესწავლის სათანადო ფორმებისა და საშუალებების უზრუნველყოფა
- ▶ ესტონურ ენაზე არამოსაუბრე პირებისათვის ენის შესასწავლად პირობების შექმნა, თუ ისინი ცხოვრობენ იმ ტერიტორიაზე, სადაც ეს ენა გამოიყენება და აქვთ მისი შესწავლის სურვილი
- ▶ უნივერსიტეტებსა ან შესაბამის დაწესებულებებში ესტონური ენის შესწავლისა და კვლევის ხელშეწყობა
- ▶ ამ ქართიით გათვალისწინებულ სფეროებში სახელმწიფოთაშორისი გაცვლების შესაბამისი ფორმების ხელშეწყობა ესტონური ენისთვის.

Gruusia kohustub kaotama, kui ta seda veel teinud ei ole, kõik õigustamatud vahettegemised, väljajätmised, piirangud või eelistused, mis on suunatud eesti keele alalhoidmise või edasiarengu vastu. Spetsiaalsete erimeetmete kehtestamine, mille eesmärgiks on edendada võrdsust nende keelte rääkijate ja ülejäänud elanikkonna vahel või mis asjakohaselt arvestavad vastavaid konkreetseid olusid, ei ole käsitletud kui diskrimineerimisakti laiemalt levinud keelte rääkijate vastu.

Gruusia kohustub edendama asjakohaste meetmete abil vastastikust arusaamist kõikide keelerühmade vahel, eriti looma austust, arusaamist ja sallivust eesti keele suhtes haridus- ja koolituseesmärkide hulgas ja soodustama massiteabevahendites sama eesmärgi järgimist.

ესტონური ენის გამოყენების მიმართ, საქართველო იღებს ვალდებულებას აღკვეთოს, თუ ჯერ არ აღუკვეთავს, ნებისმიერი გაუმართლებელი გამორჩევა, გამორიცხვა, შეზღუდვა ან უპირატესობის მინიჭება, რომელიც მიმართულია ამ ენის შენარჩუნებისა და განვითარებისათვის ხელის შეშლისა ან საფრთხეში ჩაგდებისაკენ. ამასთან, ესტონური ენის სასარგებლოდ სპეციალური ზომების მიღება, რომლებიც მიზნად ისახავს ამ ენაზე მოლაპარაკეთა და დანარჩენ მოსახლეობას შორის თანასწორობის ხელშეწყობას, ან რომლებიც სათანადოდ იღებს მხედველობაში ამ ენის განსაკუთრებულ პირობებს, არ ჩაითვლება დისკრიმინაციის აქტად უფრო გავრცელებულ ენებზე მოლაპარაკეთა მიმართ.

საქართველო იღებს ვალდებულებას, შესაბამისი ღონისძიებებით ხელი შეუწყოს ურთიერთგაგებას ქვეყნის ყველა ლინგვისტურ ჯგუფს შორის. კერძოდ, ქვეყანაში განათლებისა და პროფესიული მომზადების სფეროში შემუშავებულ სამოქმედო მიზნებს შორის მოახდინოს ესტონური ენის მიმართ პატივისცემის, გაგებისა და ტოლერანტული დამოკიდებულების ჩართვა და ასევე წაახალისოს მასმედია ამავე მიზნების მისაღწევად.

Kujundades eesti keelt puudutavat poliitikat arvestab Gruusia seda keelt rääkivate rühmade poolt väljendatud vajadusi ja soove. Kui vajalik, toetab Gruusia selliste instantside loomist, mille eesmärgiks on valitsuse nõustamine eesti keele edendamise küsimustes.

ესტონური ენის მიმართ პოლიტიკის განსაზღვრისას, საქართველო მხედველობაში მიიღებს ამ ენაზე მოლაპარაკე ჯგუფების საჭიროებებსა და მათ მიერ გამოთქმულ სურვილებს. აუცილებლობის შემთხვევაში, საქართველოს მიერ წახალისდება ისეთი ორგანოების შექმნა, რომელთა მიზანია ხელისუფლების ორგანოებისათვის რჩევების მიცემა ესტონურ ენასთან დაკავშირებულ ყველა საკითხზე.

Käesolev keelejuhend kujutab endast Euroopa regionaal- või vähemuskeelte harta neid sätteid lihtsustatud kujul, mida on mainitud Gruusia parlamendi deklaratsiooni projektis „Euroopa regionaal- või vähemuskeelte harta“ ratifitseerimise kohta. See dokument töötati välja 2013. a. juunis Gruusia kohustuste täitmise kohta seoses „Euroopa regionaal- või vähemuskeelte hartaga“ Gruusia ametite vahelise komisjoni ja Euroopa Nõukogu ekspertide koostöös. Harta täieliku autentse versiooniga saate tutvuda Euroopa Nõukogu veebileheküljel:
<http://conventions.coe.int> (treaty No.148)

ენის ეს გზამკვლევი წარმოადგენს რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიის იმ დებულებებს გამარტივებული ფორმით, რომლებიც მოხსენიებულია საქართველოს პარლამენტის დეკლარაციის პროექტში “რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქარტიის” რატიფიკაციის შესახებ. ეს დოკუმენტი მომზადდა 2013 წლის ივნისში „რეგიონული და უმცირესობათა ენების შესახებ ევროპული ქარტიის“ თაობაზე საქართველოს ვალდებულებების შესრულებასთან დაკავშირებით შექმნილი უწყებათაშორისი კომისიისა და ევროპის საბჭოს ექსპერტების მიერ. ქარტიის სრული ავთენტური ვერსია შეგიძლიათ იხილოთ ევროპის საბჭოს ვებ-გვერდზე:
<http://conventions.coe.int> (treaty No. 148)

Teile kui eesti rahvusliku vähemuse esindajale on Euroopa Nõukogu raamkonventsiooniga tagatud rahvuslike vähemuste kaitse. Selle lepinguga edendab riik vastavate tingimuste loomist rahvusliku vähemuse esindajatele, et nad oma kultuuri ja identiteedi põhilisi elemente (keel, religioon, traditsioonid ja kultuuripärand) alalhoiaksid ja arendaksid ning kaitseb selliseid isikuid assimileerumise eest. Raamkonventsioon kaitseb vähemuskeelte kasutamiseõigust ühiskondlikus elus ja laieneb sellistele aspektidele nagu õpikute omamise, era- ja kutseõppekeskuste loomise ja juhatamise õigus, nimede andmise ja tänavanimede kasutamise õigus vähemuskeeles, õigus kasutada isiklikku laadi teavitusi, õigus ühiskondlikus elus aktiivselt osaleda (sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid ehk vabaihendused), õigus teiste riikidega vähemuste kaitseks lepinguid sõlmida.

თქვენ, როგორც ესტონური ეროვნული უმცირესობის წარმომადგენელი, ასევე სარგებლობთ ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის შესახებ ევროპის საბჭოს ჩარჩო კონვენციით. ამ ხელშეკრულებით, სახელმწიფო ხელს უწყობს შესაბამისი პირობების შექმნას ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელთათვის, რათა მათ შეინარჩუნონ და განავითარონ საკუთარი კულტურა და მათი იდენტობის ძირითადი ელემენტები (ენა, რელიგია, ტრადიციები და კულტურული მემკვიდრეობა) და იცავს ასეთ პირებს ასიმილაციისგან. ჩარჩო კონვენცია იცავს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში უმცირესობის ენის გამოყენების უფლებას და იგი ვრცელდება ისეთ ასპექტებზე, როგორცაა სახელმძღვანელოების ქონა, კერძო საგანმანათლებლო და პროფესიული მომზადების ცენტრების შექმნისა და მართვის უფლება, სახელების გამოყენებისა და ქუჩის დასახელებების უმცირესობის ენაზე განთავსების, კერძო ხასიათის წარწერების უმცირესობის ენაზე გაკეთების უფლება, საზოგადოებრივ ცხოვრებაში ეფექტური მონაწილეობა (მათ შორის არასამთავრობო ორგანიზაციებში) და სხვა სახელმწიფოებთან უმცირესობათა დაცვაზე ხელშეკრულებების გაფორმება.

Euroopa või- vähemuskeelte harta kujutab endast Euroopa Nõukogu konventsiooni, mis edendab nende vähemuskeelte kaitset, mida traditsiooniliselt räägitakse sellel maal. Käesolev keelejuhend sisaldab Euroopa keelte hartas kindlaksmääratud edendamisinõusid, mida Gruusia valitsus eesti keele suhtes kavatseb läbi viima hakata.

Euroopa regionaal- või vähemuskeelte harta ja Euroopa Nõukogu kohta täiendava informatsiooni saamiseks külastage meie veebilehekülge:

coe.int/minlang
coe.int
coe.ge

Euroopa Nõukogu on mandri juhtiv inimõigusteorganisatsioon. Nõukogul on 47 osalisriiki, kellest 28 on Euroopa Liidu liikmesriigid. Kõik Euroopa Nõukogu liikmesriigid on alla kirjutanud Euroopa Inimõiguste Konventsioonile, mis on inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi kaitseks koostatud rahvusvaheline lepe. Euroopa Inimõiguste Kohus teostab järelevalvet, kuidas osalisriigid Konventsiooni tegelikkuses rakendavad.

რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქართია წარმოადგენს ევროპის საბჭოს კონვენციას, რომელიც ხელს უწყობს იმ უმცირესობათა ენების დაცვას, რომლებზეც ტრადიციულად საუბრობენ ქვეყანაში. მოცემული ენის გზამკვლევი მოიცავს ენების ევროპული ქართით გათვალისწინებულ ხელშეწყობის იმ ღონისძიებებს, რის გამოყენებასაც საქართველო აპირებს ესტონურის მიმართ.

რეგიონული ან უმცირესობათა ენების ევროპული ქართისა და ევროპის საბჭოზე დამატებითი ინფორმაციისათვის გახოვთ, ეწვიოთ ჩვენს ვებ-გვერდებს:

coe.int/minlang
coe.int
coe.ge

ევროპის საბჭო არის ადამიანის უფლებათა მოწინავე ორგანიზაცია კონტინენტზე. იგი 47 წევრი სახელმწიფოსაგან შედგება, რომელთაგან 28 ევროპის კავშირის წევრია. ევროპის საბჭოს ყველა წევრმა სახელმწიფომ ხელი მოაწერა ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას – ხელშეკრულებას, რომელიც გამიზნულია ადამიანის უფლებების დემოკრატიისა და კანონის უზენაესობის დასაცავად. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო ზედამხედველობს კონვენციის შესრულებას წევრ სახელმწიფოებში.

EST
KAT

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE